

Л.В. Гуцаленко, д-р екон. наук, проф. (*НУБіП, Київ*)

ВИТРАТИ ПІДПРИЄМСТВ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ

Одним із пріоритетних напрямків відновлення економіки України залишається розвиток аграрного сектору. Динаміка інвестицій в основний капітал сільського господарства підтверджують зростання зацікавленості потенційних інвесторів у розширенні аграрного бізнесу. В умовах глобалізації економічних перетворень основними суб'єктами аграрного ринку стали великі організаційні утворення типу інтегрованих виробничих структур — агрокомбінатів, агрохолдингів, концернів, корпорацій, діяльність яких зосереджує в собі збільшення масштабу сільськогосподарського виробництва та централізацію основних виробничих об'єктів [1, с. 332—338].

Аграрний бізнес у порівнянні з іншими видами діяльності характеризується достатньо великим ризиком, перш за все пов'язаним із наявністю та якістю сировини, що робить актуальним впровадження логістичних технологій як на окремих підприємствах, так і на регіональному та державному рівнях. В зв'язку з цим логістика підприємств аграрного комплексу потребує системного підходу [2, с. 5], у наслідок реалізації якого формується налагоджений механізм управління за ключовими характеристиками ефективності потоків замовлень, продукції (сировини, матеріалів), фінансів, а також їх організації та обслуговування. В цьому випадку здійснюється управління потоками, рух яких породжує процеси та операційні цикли в цілому [4].

Основним об'єктом, на який спрямовуються дослідження у галузі управлінського обліку, є витрати підприємств, адже у них конвертуються всі активи та зобов'язання, а собівартість продукції — головний параметр, контроль за яким через застосування відповідних управлінських заходів підприємств або менеджер здатний забезпечити самостійно. У ринковому середовищі, де ціни на продукцію встановлюються за законами попиту та пропозиції, можливість впливу сільськогосподарського підприємства та його облікових служб на ринкове ціноутворення на ті види продукції, які ним виробляються, зводиться до мінімуму. Для цілей управління доходами підприємств у сфері сільського господарства може використовувати лише інструменти регулювання якості продукції та відомості про можливості її продажу за альтернативними каналами (де роль бухгалтерів полягає у визначенні ефекту від цих альтернатив з урахуванням рівня трансакційних витрат за кожним із напрямків

реалізації). Отже, із трьох основних економічних компонентів бізнесу (активів, доходів та витрат) управлінський облік у сільському господарстві повноцінно впливає на витрати, управління якими характеризує ефективність використання активів та обґрунтованість прийняття зобов'язань, що прямо впливає на економічну безпеку, стабільність розвитку підприємства, його прибутковість та конкурентоспроможність [3].

Витрати, пов'язані зі здійсненням операційної діяльності (операційні витрати), включають: собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), адміністративні витрати, витрати на збут, інші операційні витрати. Елемент витрат представляє собою сукупність економічно однорідних витрат. За елементами операційні витрати поділяються на матеріальні, витрати на оплату праці, відрахування на соціальні заходи, амортизація, інші операційні витрати. Облік витрат за видами діяльності передбачає групування витрат за їх призначенням на рахунках класу 9 «Витрати діяльності». Витрати операційної діяльності поділяються на такі, що безпосередньо пов'язані з виготовленням продукції, наданням послуг чи виконанням робіт, і витрати, що пов'язані з організацією, управлінням, обслуговуванням і забезпеченням основної діяльності. Перша група витрат включається до собівартості реалізованої продукції (робіт, послуг), а друга обліковується відокремлено. До неї відносяться адміністративні витрати, витрати на збут та інші операційні витрати [5].

Підприємство самостійно визначає облікову політику, форму ведення бухгалтерського обліку, де виокремлює особливості відображення витрат та формування інформації для потреб управлінського персоналу.

Список використаних джерел

1. Вагнер Г. Основы исследования операций. Т. 1. — М.: Мир, 1972. — С. 332.,
2. Лайл М. Спенсер-Мл., Сайн М. Спенсер. Компетенции на работе. Пер. с англ. — М.: ИПРО, 2005. — С. 384
3. Панадій О.П. Методичні розробки для цілей управлінського обліку в сільському господарстві й інших галузях економіки України: порівняння та критика / О.П. Панадій. // Облік і фінанси, №4 (66), 2014. — С. 47-53.
4. Потапова Н. А. Концептуальні засади механізму логістичного менеджменту АПК / Н.А. Потапова, С.В. Качуровський // [Електронний ресурс] : — Режим доступу : <http://scholar.google.com.ua/citations?user=s5X4KvgAAAAJ&hl=uk>
5. Пушкар М.С. Теорія і практика формування облікової політики : моногр. / М.С. Пушкар, М.Т. Щирба. — Тернопіль: Карт-бланш, 2009. — 260 с.